

Pirkka-Pekka Petelius vihr

Kirjallinen kysymys mediakasvatuksen turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Medialukutaidon ja mediakasvatuksen merkitys lisääntyy koko ajan. Medialukutaitoa eli kykyä tulkita media- ja informaatioympäristöä tarvitaan muun muassa disinformaation tunnistamiseen, vihapuheen, kiusaamisen ja verkkohäirinnän torjumiseen sekä yksityisyyden ja omien tietojen suojelemiseen verkkoympäristössä. Opetus- ja kulttuuriministeriön Medialukutaito Suomessa -linjausasiakirja (2019) kuvailee mediakasvatuksen pyrkivän edistämään ihmisten halua ja valmiuksia toimia aktiivisesti ja vastuullisesti mediakulttuurissa. Mediakasvatus ei rajoitu ainoastaan lapsiin ja nuoriin, sillä medialukutaitoa opitaan, hyödynnetään ja kehitetään koko eliniän ajan.

Suomen mediakasvatustyölle on luotu omat linjaukset, joiden tavoitteiden mukaan Suomessa tehtävä mediakasvatustyö on kattavaa, systemaattista ja laadukasta. Mediakasvatustyön toimijakenttä on laaja, jotta mediakasvatustyö tavoittaisi mahdollisimman monet suomalaiset iästä tai asuinpaikasta riippumatta.

Kansallisella audiovisuaalisella instituutilla (KAVI) on viranomaisena lakisääteinen tehtävä edistää mediakasvatusta Suomessa. Mediakasvatukseen eri tavoin osallistuvia tahoja ovat Suomessa esimerkiksi koulut, kirjastot ja muut kulttuurilaitokset, media-ala ja kolmas sektori. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain yhteensä enintään 250 000 euroa avustusta mediakasvatushankkeille ja medialukutaidon edistämiseen Kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikön (MEKU) lausunnon perusteella. Lisäksi useat mediakasvatustyötä tekevät järjestöt, kuten Mediakasvatusseura, saavat yleisavustusta rahapelituotoista maksettavien määrärahojen kautta.

Suomen mediakasvatuskentällä on kuitenkin haasteita. Ulkopuolinen ja lyhytaikainen rahoitus tuo toimintaan sirpaleisuutta ja vaikeuttaa pitkäjänteisen ja jatkuvan toiminnan suunnittelua. Koska suuri osa mediakasvatustyötä tekevistä järjestöistä toimii rahapelituotoista maksettavien avustusten turvin, niiden rahoitus uhkaa huveta rahapelituottojen vähentyessä. Lisäksi avustusten hajauttaminen monille eri toimijoille tuo mediakasvatustyöhön moninaisuutta, mutta voi häiritä mediakasvatuksen koordinoitua ja johtamista kansallisella tasolla.

Samaan aikaan tarve systemaattiselle ja kattavalle mediakasvatukselle on suurempi kuin koskaan, kun hybridivaikuttaminen Suomessa, Suomen lähialueilla ja Euroopassa kasvaa. Suomi nähdään mieluusti kokonaisturvallisuuden osalta yhteistoimintamallin kärkeä, jossa eri viranomaiset sekä yksityinen ja kolmas sektori tekevät tiivistä yhteistyötä kokonaisturvallisuuden parantamiseksi. Mediakasvatus tulisi nähdä entistä tiiviimmin osana kokonaisturvallisuutta.

Kirjallinen kysymys KK 160/2021 vp

Mediakasvatuskentän haasteet on tunnistettu myös Medialukutaito Suomessa -linjauksissa. Linjaukset asettavat Suomen mediakasvatuksen tavoitteeksi rahoituspohjan vahvistamisen ja monipuolistamisen yhdenvertaista, laadukasta, kattavaa ja pitkäjänteistä työtä tukevaksi. Lisäksi linjausten mukaan työn suunnitelmallisuutta tulisi edistää muun muassa kehittämällä mediakasvatustoiminnan johtajuutta sekä varmistamalla pitkäaikainen rahoitus, työajan kohdentaminen ja muu resursointi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kun otetaan huomioon mediakasvatustyön hajautettu toimintamalli sekä rahoitukseen liittyvät haasteet, niin miten hallitus aikoo turvata kattavan, laadukkaan ja systemaattisen mediakasvatustyön toteutumisen tulevaisuudessa?

Helsingissä 19.3.2021

Pirkka-Pekka Petelius vihr